

Stelsel in groei Jeugdzorg

Commissievergadering 9 februari 2021

Aanleiding

- 15 december: publicatie rapport “Stelsel in groei” in opdracht Rijk en VNG. Centrale vraag: Zijn er structureel meer extra middelen nodig en welke maatregelen kunnen worden genomen om kosten te verminderen?
- Renkumse opgave: goede, toegankelijke en betaalbare jeugdhulp/-zorg

Achtergrond van het onderzoek

- Verantwoordelijkheid voor jeugdzorg in 2015 gedecentraliseerd;
 - Afgelopen jaren veel discussie over budget, wel of geen boeggolf;
 - Behoefte aan meerjarige zekerheid over het benodigde budget;
 - VNG en Rijk: duidelijkheid voor kabinetsformatie;
- ⇒ Welk budget is er structureel nodig en welke mogelijkheden zijn er om kosten te verlagen?

Jeugdzorg in een veranderend stelsel

Doelen van de jeugdwet:

- Meer uit gaan van preventie en eigen kracht van gezinnen;
- Demedicaliseren, ontzorgen en normaliseren;
- Nadruk op vroegsignalering;
- Beoogt integrale hulp met 'één gezin, één plan, één regisseur';
- Professionals meer ruimte om de juiste hulp te bieden.

Conclusie AEF: Er zijn stappen gezet richting de inhoudelijke doelen maar praktijk is weerbarstig en de financiële doelen zijn niet bereikt.

Ontwikkeling van kosten, budget en volume

- De kosten zijn gestegen van 3,6 miljard in 2015 naar 5,4 miljard in 2019;
- Het aantal cliënten is per jaar gestegen met 16%;
- Stijging is niet door toenemende instroom maar door achterblijvende uitstroom;
- Het mediane inkomen van gezinnen met jeugdhulp stijgt.

Het effect van preventie en vroegsignalering

- Preventieve interventies werken maar bij een deel van de jongeren;
- Het is lastig direct een relatie te leggen tussen preventie en besparingen;
- Er is nog een grote verborgen vraag naar jeugdzorg;
- Het is niet goed te voorspellen welke kinderen jeugdzorg echt nodig hebben;
- Er eerder bij zijn (vroegsignalering) heeft nut, maar niet per se een financieel nut.

Over eigen kracht, normaliseren en de rol van de jeugdwet

- Eigen kracht en normaliseren staan op gespannen voet met preventie en vroegsignalering;
- De meeste jeugdhulpprofessionals zijn getraind in het herkennen en oplossen van problemen en minder in het normaliseren;
- Professionals zijn betrokken bij hun cliënt waardoor afschalen minder vanzelfsprekend is.

Integraal werken

- Een integrale afweging leidt tot passende hulp;
- Het maken van een integrale afweging heeft geen eenduidig financieel nut;
- Integraal werken is lastig, zeker als het breder is dan het gemeentelijke domein;
- Financiële baten van jeugdhulp vallen veelal in andere domeinen, zoals onderwijs.

Vijf maatregelen die leiden tot een besparing binnen de jeugdwet

- ✓ Een POH-jeugd cq gedragswetenschapper bij huisartsen;
- ✓ Als lokaal team direct zorg verlenen (coaches);
- ✓ Het verplaatsen van jeugdhulp in groepsverband (MKD's en KDC's) naar reguliere kinderopvang of BSO+;
- ✓ Het verhelderen van de afbakening tussen jeugdwet en het onderwijs.
- ✓ Het versnellen van de doorstroom WLZ.

Maatregelen die niet of hooguit beperkt leiden tot besparing binnen de jeugdwet

- Het gebruik van een afwegingskader;
- Inperken van outreachende activiteiten;
- Inzet van jeugdhulpprofessionals in het onderwijs;
- Gebruik van budgetplafonds;
- Jeugdzorgvormen beleggen bij één organisatie;
- Beperken van gecontracteerde aanbieders.

Adviezen aan het Rijk

- Herijk de financiële aspecten van de jeugdwet;
- Fundamentele discussie over bedoeling van de jeugdwet en welke voorzieningen daarbij horen (oa invoeren van inkomensafhankelijke bijdrage);
- Leg vast wie er moet inkopen (gemeenten, regio, bovenregionaal);
- Als aanpassingen aan het voorzieningenniveau gewenst zijn, neem dan voldoende tijd om tot dat niveau te komen en houd rekening met transitiekosten.

Adviezen voor gemeenten

- Leg een grote nadruk op normaliseren, demedicaliseren en eigen kracht;
- Maak de keuze tussen de kosten en de maatschappelijke baten voor jeugdhulp expliciet;
- Onderzoek belemmeringen voor uitstroom en stuur hierop;
- Hanteer realistische termijnen en kostenramingen voor de implementatie van nieuwe werkwijzen;
- Versterk de monitoring op beleidsdoelen.